

Türkiye' nin bilinen ilk fiyat listesi 1930' lu yıllara kadar iniyor.. buna göre, 1930 yılında 1 kilo koyun eti 50 kuruş, 1 kilo dana eti ise 32 kuruşa satılıyordu...

Günümüzde de fiyat rekoru kıran beyaz peynir 1930' lu yıllarda 47.5 kuruş, kaşar peyniri 91 kuruş, tereyağı 116 kuruş ve kahve 90 kuruştur...

Ankara Ticaret Borsası (ATB) 1930 yılı gıda ve bazı temel ihtiyaç ürünleri fiyatları ile günümüz fiyatlarını karşılaştırarak çarpıcı sonuçlar elde etti.. ATB' nin tespitlerine göre, 1930 yılında 1 kilo koyun eti 50 kuruş, 1 kilo dana eti ise 32 kuruşa satılırken, günümüzde de fiyat rekoru kıran beyaz peynir 1930' lu yıllarda 47.5 kuruş, kaşar peyniri 91 kuruş, tereyağı 116 kuruş ve kahve 90 kuruştur...

Zaman tünelinden çıkan fiyatlar

ATB' nin 1930 yılı kaynaklarından elde ettiği fiyatlar adeta zaman tünelinden çıkan ve eski çağlardan gelen fiyatlar düzeyindeydi. ATB' nin tespitlerine göre, 1930 yılında bulgur 18, fasulye 13, mercimek ve nohut 9, bir adet yumurta 2.3, zeytinyağı 43, zeytin 23.5, sabun 33.5, beyaz peynir 47.5, kaşar peyniri 91, şeker 41.5, tereyağı 116, pirinç 27.5, makarna 24, tuz ve bir adet ekmek 8, kahve 90, koyun eti 50, dana eti 32, bir kilogram odun 1.5 ve bir kilogram kömür 2.5 kuruşa satılıyordu.

Bir yumurta fiyatına 170.000 kilo koyun eti

1930 yılında bir adet yumurtanın fiyatı tespitlerimize göre en çok 2.3, yine bir kilogram koyun eti fiyatı ise 50 kuruş olmuş. Günümüzde ise bir adet orta boy yumurta fiyatı 85.000 liradır. Yani yumurtanın bugünkü fiyatıyla 1930 yılında 170 bin kilogram koyun eti almak mümkün olabiliyordu.

Örnekleri genişletirsek ;

2003 yılında bir kilogram fasulyenin fiyatıyla 1930 yılında 15 milyon 384 bin 615 kilogram fasulye, 2003 yılında bir kilogram nohutun bedeliyle 1930 yılında 10 milyon kilogram nohut , 2003 yılında bir kilogram kahvenin bedeliyle 1930 yılında 10 milyon kilogram kahve ve 2003 yılında bir kilogram beyaz peynirin fiyatıyla 1930 yılında 6 milyon 315 bin 789 kilogram beyazpeynir alınabilirdi.

Yine 1930 yılında çorba, bir porsiyon et yemeği, bir porsiyon salata ve bir porsiyon tatlıdan oluşan bir öğün yemeğin bedeli birinci sınıf bir lokantada 95 kuruş, ikinci sınıf lokantada ise 50 kuruş civarında olduğu tespit edildi. Aynı yemeği günümüzde birinci sınıf lokantada 9 milyon 500 bin Liraya, İkinci sınıf lokantada ise 6 milyon liraya yemek mümkün. Yani günümüzde birinci sınıf lokantada ödediğimiz parayla 1930 yılında 10 milyon öğün, İkinci Sınıf Lokantada ise 12 milyon öğün yemek yenebilirdi. Bir insan kahvaltı hariç günde iki öğün yemek yediğini düşünürsek bugünkü fiyatlarla, 1930 yılındaki fiyatlar sabit kalmak kaydıyla birinci sınıf lokantada 13 bin 695 yıl, ikinci sınıf lokantada ise 16 bin 438 yıl yemek mümkün olmaktadır.

Günümüzde 250 bin liraya satılan bir adet simitin bedeliyle 1930 yılında birinci sınıf lokantada 263 bin 157 öğün yemek mümkündür. Yani 360 yıl doymak mümkündür.

İçki bile sudan ucuzdu

Günümüzde özelleştirilme tartışmaları bile kavgalara neden olan TEKEL Ürünlerinin fiyatları 1930 yılında şöyleydi:

Kulüp Rakısı (İstanbul Orta Rakı) 140 kuruş, Altınbaş Rakısı (Hususi Fevkalade Rakı) 210 kuruş, Yeni Rakı (Aydın Rakısı) 105 kuruş, Kanyak 140 kuruş, Votka 126 kuruş ve Marmara Şarabı 50 kuruş.

Eskiden akşamcı olmak varmış dedirten fiyatları günümüzdeki fiyatlarla orantılsak sonuçların ne kadar çarpıcı olduğu ortaya çıkacaktır. Örneğin, bugün bir şişe Altınbaş Rakısının fiyatıyla İzmit’ te o tarihlerde kurulu bulunan Hasan Fehmi-İsmail Hakkı Efendi Rakı Fabrikasının bir yıllık üretiminin tamamını satın alıp üzerine de bir miktar para artırmak mümkündür.

Bugün bir şişe Kulüp Rakısı için ödenen parayla 1930 yılındaki adıyla İstanbul Orta Rakısından 10 milyon 714 bin 285 adet, bir şişe Altınbaş Rakısı için ödenen parayla 1930 yılındaki adıyla Hususi Fevkalade Rakıdan 7 milyon 619 bin 47 adet, ya da bugün bir şişe Yeni Rakı için harcanan parayla 1930’ lu yıllarda 11 milyon 904 bin 761 adet, 1 şişe votka için harcadığımız bedelle 1930 yılında 7 milyon 936 bin 507 adet ve bir şişe şarap için harcadığımız parayla 1930 yılında 16 milyon şişe şarap alınabiliyordu.

Günde 7 milyon 500 bin adet gazete

Günümüzde 10 bin lira ile 300 bin lira arasında değişen gazete fiyatları 1930 yılında 2 ila 4 kuruş arasındaydı. Günümüzde 300 bin liraya satılan gazetenin fiyatının 1930 yılında 4 kuruş olduğunu varsayarsak demek ki; bu gazeteden 7 milyon 500 bin adet alabilirdik. Günde 3 milyon 500 bin adet civarında gazetenin satıldığı ülkemizde iki günlük gazeteyi bir günde almak mümkün olabilirdi.

Olaya bir de dolar açısından bakarsak

Günümüzde Türk Lirasından çok ABD Doları ile ticaret yapmak moda olduğu için olaya bir de dolar açısından bakarsak yine çarpıcı sonuçlar elde ediyoruz. Dolar’ ın 1930 yılındaki fiyatı 2.10 ‘ TL’ dir. Haziran 2003 ayı itibarıyla bir ABD dolarının fiyatı ise 1.410.000.- TL’ dir. Yani 1930 yılında cebinde 1.410.000.-TL olan biri 67 milyon 142 bin 857 adet dolar satın alarak önemli bir ekonomik güç olabilirmiş.

TABLO-1

BAZI GIDA VE İHTİYAÇ MADDELERİNİN FİYAT KARŞILAŞTIRMASI

	<u>1930 Yılı Fiyatı</u>	<u>2003 Yılı Fiyatı (Kuruş)</u>	<u>2003 yılı Fiyatı (Lira)</u>
Bulgur(Kg)	18.0	80.000.000.-	800.000.-
Fasulye (KG)	13.0	200.000.000.-	2.000.000.-
Mercimek (Kg)	9.0	90.000.000.-	900.000.-
Nohut (Kg)	9.0	90.000.000.-	900.000.-
Yumurta (Tane)	2.3	8.500.000.-	85.000.-
Zeytinyağı (Kg)	43.0	600.000.000.-	6.000.000.-
Zeytin (Kg)	23.5	450.000.000.-	4.500.000.-
Sabun (Kg)	33.5	400.000.000.-	4.000.000.-
Beyaz Peynir (Kg)	47.5	300.000.000.-	3.000.000.-
Kaşar Peynir (Kg)	91.0	550.000.000.-	5.500.000.-
Şeker (Kg)	41.5	180.000.000.-	1.800.000.-
Tereyağı (Kg)	116.5	600.000.000.-	6.000.000.-
Pirinç (Kg)	27.5	150.000.000.-	1.500.000.-
Makarna (Kg)	24.0	100.000.000.-	1.000.000.-
Tuz (Kg)	8.0	80.000.000.-	800.000.-
Ekmek (Tane)	8.0	40.000.000.-	400.000.-
Kahve (Kg)	90.0	900.000.000.-	9.000.000.-
Koyun Eti (Kg)	50.0	950.000.000.-	9.500.000.-
Dana Eti (Kg)	32.0	1.000.000.000.-	10.000.000.-
Kulüp Rakısı (Şişe)	140.0	1.500.000.000.-	15.000.000.-
<i>(İstanbul Orta Rakısı)</i>			
Altınbaş Rakısı (şişe)	210.0	1.600.000.000.-	16.000.000
<i>(Hususi Fevkalade Rakı)</i>			
Yeni Rakı (şişe)	105.0	1.250.000.000.-	12.500.000.-
<i>(Aydın Rakısı)</i>			
Kanyak (Şişe)	140.0	1.100.000.000.-	11.000.000.-
Votka	126.0	1.000.000.000.-	10.000.000.-
Şarap	50.0	800.000.000.-	8.000.000.-
Odun (Kg)	1.5	23.000.000.-	230.000.-
Kömür (Kg)	2.5	25.000.000.-	250.000.-

TABLO- 2

2003 YILI FİYATLARIYLA 1930 YILINDA AYNİ MALDAN NE KADAR ALABİLİRDİK ?

Bulgur	4.444.444 Kg.
Fasulye	15.384.615 Kg.
Mercimek	10.000.000 Kg.
Nohut	10.000.000 Kg.
Yumurta	3.695.652 Tane
Zeytinyağı	13.953.488 Kg.
Zeytin	19.148.936 Kg.
Sabun	11.940.298 Kg.
Beyaz Peynir	6.315.789 Kg.
Kaşar Peyniri	6.043.956 Kg.
Şeker	4.337.349 Kg.
Tereyağı	5.150.214 Kg.
Pirinç	5.454.545 Kg.
Makarna	4.166.666 Kg.
Tuz	10.000.000 Kg.
Ekmek	5.000.000 Tane
Kahve	10.000.000 Kg.
Koyun Eti	19.000.000 Kg.
Sığır Eti	31.250.000 Kg.
Kulüp Rakısı	10.714.285 Şişe
Altınbaş Rakısı	7.619.047 Şişe
Yeni Rakı	11.904.761 Şişe
Kanyak	7.857.142 Şişe
Votka	7.936.507 Şişe
Şarap	16.000.000 Şişe
Odun	15.333.333 Kg.
Kömür	10.000.000 Kg.

TABLO-3

LOKANTADA BİR ÖĞÜN YEMEK İÇİN ÖDENEN BEDELİN KARSILAŞTIRMASI

MENÜ:

ÇORBA

BİR PORSİYON ET YEMEĞİ

BİR PORSİYON SALATA

BİR PORSİYON TATLI (YA DA KARIŞIK MEYVE)

	1930 Yılı Fiyatı	2003 yılı Fiyatı
1. Sınıf Lokanta	95 Kuruş	950.000.000 Kuruş (9.500.000.-TL)
2. Sınıf Lokanta	50 Kuruş	600.000.000 Kuruş (6.000.000.-TL)

2003 YILINDA BİR ÖĞÜN İÇİN ÖDEDİĞİMİZ BEDELLE 1930 YILINDA KAÇ ÖĞÜN YEMEK YİYEBİLİNDİK ?

1. Sınıf Lokantada	10.000.000 öğün / 2= 5.000.000Gün/ 365= 13.695 yıl
2. Sınıf Lokantada	12.000.000 öğün / 2=6.000.000 Gün/ 365= 16.438 yıl

2003 YILINDA BİR SİMİTİN BEDELİYLE 1930 YILINDA LOKANTADA KAÇ ÖĞÜN YEMEK YİYEBİLİRDİK ?

1. Sınıf Lokantada	250.000.00.-/263.157 Öğün/ 2=131578 Gün/365=360 Yıl
2. Sınıf Lokantada	250.000.00.-500.000 Öğün/2 =250.000 Gün/ 684.9 Yıl

TABLO - 4**GÜNÜMÜZDE 1 BİRİM FİYATLA 1930 YILINDA NE ALABİLİRDİK ?**

2003 YILINDA
1930 YILINDA NE ALABİLİRDİK ?

1 Adet Yumurta için ödediğimiz fiyatla
472.222 Kg. Bulgur
197.674 Kg . Zeytinyağı
72.961 Kg. Tereyağı
178.947 Kg. Beyaz Peynir
204. 819 Kg. Şeker
309.090 Kg. Pirinç
170.000 Kg. Koyun Eti

2003 YILINDA
1930 YILINDA NE ALABİLİRDİK ?

1 Adet Simit için ödediğimiz fiyatla
1.388.888 Kg. Bulgur
581.395 Kg . Zeytinyağı
214.592 Kg. Tereyağı
526.315 Kg. Beyaz Peynir
602.409 Kg. Şeker
909.090 Kg. Pirinç
500.000 Kg. Koyun Eti

2003 YILINDA
1930 YILINDA NE ALABİLİRDİK ?

1 Kg. Peynir için ödediğimiz fiyatla
16.666.666 Kg. Bulgur
6.976.744 Kg . Zeytinyağı
2.575.107 Kg. Tereyağı
6.315.789 Kg. Beyaz Peynir
7.228.915 Kg. Şeker
10.909.090 Kg. Pirinç
6.000.000 Kg. Koyun Eti

2003 YILINDA
1930 YILINDA NE ALABİLİRDİK ?

1 Adet Ekmek için ödediğimiz fiyatla
2.222.222 Kg. Bulgur
930.232 Kg . Zeytinyağı
343.347 Kg. Tereyağı
842.105 Kg. Beyaz Peynir
963.855 Kg. Şeker
1.454.545 Kg. Pirinç
800.000 Kg. Koyun Eti

2003 YILINDA
1930 YILINDA NE ALABİLİRDİK ?

1 Kg. Şeker için ödediğimiz fiyatla
10.000.000 Kg. Bulgur
4.186.046 Kg . Zeytinyağı
1.545.064 Kg. Tereyağı
3.789.473 Kg. Beyaz Peynir
4.337.349 Kg. Şeker
6.545.454 Kg. Pirinç
3.600.000 Kg. Koyun Eti

TÜRK LİRASININ SEYİR DEFTERİ

(1930 –2003 YILI FİYAT KARŞILAŞTIRMASI)

HAZIRLAYAN
OKTAY TAŞ